

Am cunoscut un mare gazetar

Mircea Grigorescu. Nu mult timp înainte de a se sfârși, l-am întâlnit, l-am surprins în holul întunecos de la etajul doi al clădirii din Constantin Mille 5—7—9, acolo pe unde se ajunge, azi, la redacția revistei „Teatrul”, acolo unde se află portretele lui Constantin Mille, Alex. V. Beldiman, Ion Heliade Rădulescu, Gh. Asachi, C. A. Rosetti, Ion Mureșanu, înaintași ai presei noastre.

Se plimba cu pași rari, cu capul plecat. Mi s-a părut că-l stinjenesc, mi s-a părut că-i tulbur un moment de singurătate, de meditație, și am vrut să mă retrag. Atunci, a făcut ceea ce nu făcuse niciodată, în toți anii de când îl cunoșteam: mi-a vorbit despre el. Mi-a povestit cum, elev fiind, a scris un articol, neîndemnat de nimeni, și, cu filele de „dictando” în mână, a bătut la ușa redactorului-șef de la „Cuvîntul liber”. Mi-a spus că încă mai purta pantaloni scurți.

Așa a debutat. Așa și-a început cariera cel mai strălucit gazetar, dintre toți pe care i-am cunoscut. Il citeam, cu mult înainte de a-l cunoaște. Îi căutam semnă-

tura și îl citeam avid, cu nețărmurită plăcere, fiindcă articolele sale aveau o putere de cuprindere și o limpezime rare. Știa să scrie ușor, atrăgător, încît evenimentele, faptele, despre care scria deveneau lesne de înțeles și încărcate de semnificații. Articolele sale respirau inteligență și clarviziune. Avea fraza suplă, stilul vioi și, citindu-i paginile, mi se părea că se cuvine să fie recitate cu voce tare, într-atît erau de unduioase, de muzicale.

Mi-l închipuiam tînăr, cu o carură atletică și, neapărat, blond.

Ce surpriză totală, să-l cunosc, sub înfățișarea lui de tată de familie, cu figura bonomă, cu veșnica țigară în colțul gurii, cu mâinile afundate în buzunare, liniștit și sigur de sine. Ce surpriză totală, dar deloc dezamăgitoare!... De sub sprîncenele stufoase săgeta privirea inteligentă, iscoditoare. Știa tot, despre toate. Nu-i scăpa nimic, de la faptul divers, la marile evenimente ale lumii. Avea cunoștințe temeinice în orice domeniu; istorie, geografie, economie, politică, modă, cosmos, medicină, filozofie, gastronomie, matematică. Citea enorm, era la curent cu absolut toate publicațiile. De aceea, scria ușor, parcă în joacă. Cerea hîrtie, creion și cafea, se așeza la un colț de birou și, fără să-i pese de zarva din jur, așternea filă după filă.

Spre sfîrșitul deceniului al șaselea, a fost rugat să colaboreze la revista „Teatrul”. „Să colaboreze” — e un fel sărac de a spune, un fel care nu cuprinde nici pe departe adevărata semnificație a prezenței lui Mircea Grigorescu în redacție. Fără schimbări de orientare sau de structură, revista a căpătat noi dimensiuni spirituale, noi articulații. Mircea Grigorescu, colaborator? A fost, de fapt sfetnicul înțelept al redacției. Putea, dintr-o ochire, să cîntărească proiectul de sumar, să-i găsească slăbiciunile, să-l desăvîrșească. Avea un extraordinar simț al echilibrului, al armoniei, ceea ce îl făcea să ofere, pe loc, soluții privitoare la conținutul revistei. Avea și o uluitoare intuiție a momentelor importante, a punctelor fierbinți, a centrilor vitali ai vieții teatrale. De aici, capacitatea de a plasa evenimentul în centrul atenției, de a dezvălui tendințele, de a elimina faptul nesemnificativ. Și, apoi, macheta! O copectă gîndită de el, de la desen pînă la culoare, era sobră și, paradoxal, extraordinar de vie, de atrăgătoare. Găsea cu ușurință, cu ușurința îndelungatei experiențe, litera potrivită pentru fiecare articol. Schimba un titlu tern, cu altul sprinten, și totul părea altfel. Modifica trei cuvinte într-o frază — niciodată, în absența autorului — și fraza, pînă atunci abu-

roasă, incilcită, căpăta strălucire. Iși arunca ochii pe o pagină de machetă, schimba locul unei fotografii, adăuga o vignetă, făcea altfel capul de rînd, și pagina se lumina, căpăta relief. Cine i-a stat în preajmă, cine a avut norocul să-l vadă muncind, să-l audă vorbind, să-i asculte sfaturile, îndemnurile, dojenile, a putut învăța nemăsurat de mult. Dacă a știut să învețe, firește.

O, dacă tinerii gazetari ar avea norocul să crească alături de un gazetar de statură lui Mircea Grigorescu !

Virgil MUNTEANU

Contribuții istoriografice

Pasionanta lectură a colecției revistei „Teatrul”, rapida orientare tematică înlesnită de indicii bibliografici anuali, relevă istoricului de teatru un fond documentar care a și fost, într-o oarecare măsură, valorificat, în studii și comunicări. Fișind câteva sute de contribuții la cunoașterea trecutului nostru artistic — de la pagina memorialistică la numere aniversare — am constatat că s-au avut în vedere, de-a lungul anilor, toate etapele importante ale evoluției scenei naționale, încît se poate afirma că, în numerele sfertului de veac, pasionații gădesc, „în nucă”, un veritabil compendiu de istoria teatrului românesc.

Rădăcinile ancestrale ale teatrului cult, căutate în fenomenele spectaculare populare au fost studiate de Romulus Vulcănescu („Spectacole cu măști”, 2, 1978 și „Sărbătorile de iarnă — spectacole populare”, 12, 1978). Au mai glosat pe marginea fenomenului I. Massoff (5, 1971) și Horia Barbu Opreșan (4, 1977). Olga Flegont s-a oprit asupra „Manifestărilor de artă teatrală în antichitate pe teritoriul

țării noastre” (2, 1967). Pentru epoca constituirii teatrului cult, Florin Tornea stabilește dimensiunile „Societății filarmo-nice” (5, 1958) ; el revine asupra perioadei pașoptiste în studiul „În acele zile fierbinți, un domn Dimitrescu” (5, 1973). „Actorii pe scena revoluției” (6, 1978) au fost priviți, documentar, de I. Niculescu. În generosul cadru de epocă, I. Massoff precizează contribuția lui Heliade, în zorii teatrului muntean (4, 1972). S-a încercat o reconstituire a atmosferei „stagiunii Independenței”, 1877—1878 (I. Niculescu, 5, 1975).

Din paginile răzlețe ale unei încă necrise istorii, Ion Marin Sadoveanu a spicuit „Note despre începuturile regiei românești” (3, 1956). H. Zalis ni l-a înfățișat pe „N. Filimon — cronicar dramatic” (2, 1957). Momentul Nottara a fost cercetat în „Scrisori și documente” (1, 1957) și în sinteza „Moștenirea meșterului” (7, 1956), de Florin Tornea. Emil Manu a privit pe diletanții ardeleni, prin prodigioasa activitate a lui Iosif Vulcan (3, 1958). Pagini academice la centenarul

„Teatrul bun se reazemă pe om, pe actor. El e și decor, și atmosferă, și idee. Pentru o anume împrejurare concretă e de-ajuns o indicație, nimic mai mult. Actorul e cu atit mai afirmat cu cît e mai despuiat de falsificările de adaos. El nu afirmă : sugerează.“

T. ARGHEZI — *Precizări*, nr. 4, 1956

„Am jucat cu aceeași dragoste și rolurile din repertoriul clasic, ca și cele ale dramaturgici noi, socialiste. Am vrut ca același mesaj, aceeași vibrație să plece de pe scenă spre sală și atunci cînd interpretam personaje istorice, ca și atunci cînd intruchipam oameni ai zilelor noastre.

G. CALBOREANU — *Să fim artiști militanți*, nr. 7, 1971